

Dávky v nezamestnanosti

Podľa § 105 ods. 2 zákona o sociálnom poistení nárok na dávku v nezamestnanosti zaniká vždy aj dňom priznania starobného dôchodku.

Podľa § 236 ods. 1 písm. b) zákona o sociálnom poistení je príjemca dávky povinný dávku vrátiť alebo jej časť odo dňa od ktorého mu nepratila alebo nepatila v poskytovanej sume ak prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila.

Na základe splnenia zákonom ustanovených podmienok nároku na dávku v nezamestnanosti si viacerí z nás uplatnili napr. po skončení pracovného pomeru nárok na dávku v nezamestnanosti, väčšinou na obdobie 6 mesiacov a SP ju priznala.

Zatiaľ drvivá väčšina starobných dôchodkov (ďalej aj SD) priznaných po splnení podmienok I. alebo II. kategórie funkcie bola priznaná so spätnou platnosťou čo v praxi znamená že od dátumu priznania SD sa postenie v nezamestnanosti na poberateľa už nevzťahovalo a nárok na túto dávku mu nemal vzniknúť ak vznikol tak ju musí vrátiť.

Z citovaných ustanovení je zrejmé, že priznaním SD nemá jej poberateľ na takúto dávku nárok a ak bola vyplatená tak je povinný ju vrátiť.

Na základe týchto skutočností a nakoľko zákon o sociálnom poistení podľa § 19 ods. 3 písm. b) neumožňuje súbeh výplaty SD a dávky v nezamestnanosti, sociálna poisťovňa (ďalej aj SP) - pobočka vyzývala poberateľov takto priznaných SD, ktorý v čase od kedy mali späť priznaný SD a takúto dávku poberali, na jej vrátenie. V prípade nevrátenia vydávala rozhodnutia vo veci povinnosti vrátiť túto dávku a v prípade odvolania toto SP ústredie zamietalo a rozhodnutie pobočky potvrdzovalo.

Z dostupných zdrojov je potvrdené, že SP na základe protestu prokurátora, ktorý namietal nezákonnosť takého postupu SP a to aj napriek tomu, že poberateľ SD pri uplatnení nároku na SD neoznámil SP poberanie dávky v nezamestnanosti (aj keď v žiadosti čestne vyhlásil, že si neuplatnil nárok na dávku v nezamestnanosti a tým uviedol SP do omylu) s tým, že SP mala byť aj napriek tomu táto skutočnosť zisťovaná už v konaní o priznanie SD. Zároveň konštatoval, že ak toto zisťovanie nebolo vykonané ide o procesné pochybenie v konaní o priznaní SD, SP bol porušený zákon a jej dôsledky nemôže znášať poberateľ.

Prokurátor v proteste argumentoval aj tým, že podľa § 236 zákona o sociálnom poistení je príjemca dávky povinný túto vrátiť ak „vedome inak spôsobil, že dávka alebo jej časť sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume ako patrila“. Ďalej aj to, že podľa § 195 je SP pred vydávaním rozhodnutia povinná postupovať aj tak, aby presne a úplne zistila skutočný stav veci a podkladom sú aj skutočnosti známe SP z jej činnosti. Ďalej aj to, že nie je potrebné SP dokazovať skutočnosti, ktoré sú jej známe z jej činnosti.

Prokurátor videl nezákonnosť postupu SP v nesprávnom právnom posúdení zodpovednosti nakoľko uložiť vrátiť dávku by bolo možné iba vtedy ak bolo dostatočným spôsobom preukázané, že ju vedome poberal v čase, za ktorý mu nepratila. Keďže poberateľ dávky požiadal o priznanie SD späť a to oveľa neskôr po uplynutí doby vyplácania dávok a v čase keď v dôsledku judikatúry Najvyššieho súdu SR došlo k zmene právneho posúdenia nárokov príslušníkov ozbrojených zborov v oblasti dôchodkového zabezpečenia. Vzhľadom na tieto skutočnosti (ustálený stav veci) nemohla byť poberateľovi dávok známa skutočnosť, na základe ktorej by mohol vedieť alebo predpokladať, či mu bude priznaný SD (aj späť) a ani

nemohol vedieť od akého dňa mu ho SP prípadne SD prizná a o tejto povinnosti sa dozvedel až dorúčením rozhodnutia o priznaní SD.

Prokurátor skonštatoval tiež, že iba ak by po doručení rozhodnutia o priznaní SD bola dávka v nezamestnanosti ďalej vyplácaná, tak by bolo možné vyvodzovať, že vedel o jej vyplácaní neprávom (pozri aj uznesenie NS SR 7Sžo 1/2009 z 25.2.2010).

Záverom je konštatované, že poberateľ neprávom vyplatenú dávku nezavinil a ani z okolností prípadu nemohol vedieť a predpokladať, že dávku v nezamestnanosti poberá neprávom.

Vzhľadom na tieto skutočnosti SP protestu prokurátora Krajskej prokuratúry vyhovel a napadnuté rozhodnutie o povinnosti vrátiť dávky zrušila.

Čoto znamená v praxi ?

Z citovaných odôvodnení a aj konštatovaní v uznesení NS SR 7Sžo 1/2009 je zrejmé, že vrátenie vyplatených dávok v nezamestnanosti môže SP žiadať iba :

- v prípade, že poberateľ v čase kedy mu bola dávka v nezamestnanosti vyplatená :
 - zavinil, že mu bola vyplatená neprávom alebo v nesprávnej výške tým, že nesplnil povinnosť uloženú mu zákonom,
 - že prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila, alebo že dávka alebo jej časť sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila,
 - vedel alebo musel z okolností predpokladať, že dávka v nezamestnanosti mu nepatrí,
- vtedy, ak bude preukázané, že poberateľ zavinil neoprávnenú výplatu dávky alebo, že ju vedome poberal v čase, za ktorý mu nepatrila.

Na základe uvedeného je preto potrebné posúdiť v akom čase bola dávka vyplácaná a či v tom čase mohol poberateľ vedieť alebo predpokladať, že mu bude napr. spätne priznaný SD a samozrejme aj termín doručenia rozhodnutia o priznaní SD.

Pre informáciu SP zmenila svoju aplikačnú prax ohľadom priznávania SD v súvislosti so splnením podmienok I. a II. kategórie funkcii od mesiaca máj 2013.

V Z O R

Ján Čierny, 040 01 Košice, Hlavná 4

V Košiciach dňa 2.6.2014

Sociálna poisťovňa
pobočka Košice
Festivalové námestie 1
041 84 Košice

Vec : Výzva na uhradenie dávky v nezamestnanosti – s t a n o v i s k o

K číslu :

Podľa § 236 ods. 1 písm. b) zákona o sociálnom poistení je príjemca dávky povinný dávku vrátiť alebo jej časť odo dňa od ktorého mu nepratila alebo nepatila v poskytovanej sume ak prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila.

Z dostupných zdrojov mám potvrdené, že Sociálna poisťovňa ústredie (ďalej aj SP) na základe protestu prokurátora, ktorý namietal nezákonnosť postupu SP v takomto prípade svoje rozhodnutie nakoniec zrušila.

Prokurátor v proteste argumentoval aj tým, že podľa § 236 zákona o sociálnom poistení je príjemca dávky povinný túto vrátiť ak „vedome inak spôsobil, že dávka alebo jej časť sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume ako patrila“. Ďalej aj to, že podľa § 195 je SP pred vydávaním rozhodnutia povinná postupovať aj tak, aby presne a úplne zistila skutočný stav veci a podkladom sú aj skutočnosti známe SP z jej činnosti. Ďalej aj to, že nie je potrebné SP dokazovať skutočnosti, ktoré sú jej známe z jej činnosti.

Prokurátor videl nezákonnosť postupu SP v nesprávnom právnom posúdení zodpovednosti nakoľko uložiť vrátiť dávku by bolo možné iba vtedy ak bolo dostatočným spôsobom preukázané, že ju vedome poberal v čase, za ktorý mu nepratila.

Prokurátor skonštatoval tiež, že iba ak by po doručení rozhodnutia o priznaní SD bola dávka v nezamestnanosti ďalej vyplácaná, tak by bolo možné vyvodzovať, že poberateľ vedel o jej vyplácaní neprávom (pozrite aj uznesenie NS SR 7Sžso 1/2009 z 25.2.2010).

O priznanie starobného dôchodku som požiadal spätne a oveľa neskôr po uplynutí doby vyplácania dávok a až v čase keď v dôsledku judikatúry Najvyššieho súdu SR došlo k zmene právneho posúdenia nárokov príslušníkov ozbrojených zborov v oblasti dôchodkového zabezpečenia. Vzhľadom na tieto skutočnosti (ustálený stav veci) mi nemohla byť známa skutočnosť, na základe ktorej by som mohol vedieť alebo predpokladať, či mi bude priznaný starobný dôchodok (aj spätne) a ani som nemohol vedieť od akého dňa mi ho SP prizná a o tejto povinnosti sa dozvedel až doručením rozhodnutia o priznaní SD.

Z uvedeného je zrejmé, že som neprávom vyplatenu dávku nezavinil a ani z okolností prípadu som nemohol vedieť a predpokladať, že dávku v nezamestnanosti poberám neprávom.

Vzhľadom na uvedené považujem Vašu výzvu na vrátenie citovaných dávok za neopodstatnenú.

S úctou

V Z O R

Ján Čierny, 040 01 Košice, Hlavná 4

V Košiciach dňa 15.7.2014

Sociálna poisťovňa
pobočka Košice
Festivalové námestie 1
041 84 Košice

Vec : Rozhodnutie vo veci povinnosti vrátiť dávky v nezamestnanosti – o d v o l a n i e

K číslu :

V zákonom ustanovenej lehote podávam voči uvedenému rozhodnutiu odvolanie.

V odôvodnení rozhodnutia je uvedené aj to, že Sociálna poisťovňa, pobočka Košice zistila, že mi bol dňom 13.09.2010 spätne priznaný starobný dôchodok a „Nakoľko ste si uplatnili nárok na starobný dôchodok spätne odo dňa 13.09.2010, museli ste vedieť prípadne ste museli z okolnosti predpokladať, že priznanie starobného dôchodku aj za obdobie počas ktorého ste mali nárok na dávku v nezamestnanosti, bude mať za následok neoprávnené vyplatenie dávky v nezamestnanosti“.

Podľa § 236 ods. 1 písm. b) zákona o sociálnom poistení je príjemca dávky povinný dávku vrátiť alebo jej časť odo dňa od ktorého mu nepatrila alebo nepatrila v poskytovanej sume ak prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolnosti predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila.

Z uvedeného je zrejmé, že príjemca dávky je povinný túto vrátiť iba ak „vedome inak spôsobil, že dávka alebo jej časť sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume ako patrila“.

O priznanie starobného dôchodku som požiadal 13.9.2013 a aj spätne, ale oveľa neskôr po uplynutí doby vyplácania dávok (1.1.2011 do 14.2.2011) a až v čase keď v dôsledku judikatury Najvyššieho súdu SR došlo zo strany Sociálnej poisťovne (rok 2013) k zmene právneho posúdenia nárokov príslušníkov ozbrojených zborov v oblasti dôchodkového zabezpečenia. Vzhľadom na tieto skutočnosti (ustálený stav veci) mi nemohla byť známa skutočnosť, na základe ktorej by som mohol v čase poberania dávky vedieť alebo predpokladať, či mi bude priznaný starobný dôchodok (aj spätne) a ani som nemohol vedieť od akého dňa mi ho Sociálna poisťovňa prizná a o tejto povinnosti sa dozvedel až doručením rozhodnutia o priznaní starobného dôchodku, ktoré nadobudlo právoplatnosť. Z uvedeného je zrejmé, že iba ak by po doručení rozhodnutia o priznaní starobného dôchodku mi bola dávka v nezamestnanosti ďalej vyplácaná, tak by bolo možné vyvodzovať, že som vedel o jej vyplácaní neprávom (uznesenie NS SR 7Sžso 1/2009 z 25.2.2010).

Vzhľadom na uvedené je zrejmé, že som neprávom vyplatenú dávku nezavinil a ani z okolnosti prípadu som nemohol v čase poberania dávky vedieť a predpokladať, že dávku v nezamestnanosti poberám neprávom a preto nemohla byť zo zákona naplnená dikcia ustanovenia § 236 ods. 1 písm. b) o mojej zodpovednosti za výplatu neprávom vyplatenej dávky.

Podľa § 195 zákona o sociálnom poistení je sociálna poisťovňa pred vydávaním rozhodnutia povinná postupovať aj tak, aby presne a úplne zistila skutočný stav veci a na ten účel obstará podklady na rozhodnutie a podkladom na rozhodnutie sú aj skutočnosti známe Sociálnej poisťovni z jej činnosti. Ďalej aj to, že nie je potrebné Sociálnej poisťovni

dokazovať skutočnosti, ktoré sú jej známe z jej činnosti. Podľa § 209 ods. 1 rozhodnutie musí byť v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi a musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutočného stavu veci.

Podľa môjho názoru sa Sociálna poisťovňa, pobočka Košice aj týmito ustanoveniami zákona dôsledne neriadila a pre vydanie rozhodnutia absentoval zákonný podklad.

Vzhľadom na uvedené bolo vydanie rozhodnutia o povinnosti vrátiť poberanú dávku porušením zákona a tiež Sociálna poisťovňa nesprávne právne posúdila zodpovednosť nakoľko uložiť povinnosť vrátiť túto dávku podľa § 236 ods. 1 zákona by bolo možné iba vtedy ak by bolo dostatočným spôsobom preukázané, že som vedome zaviniť neoprávnenú výplatu alebo, že som ju vedome poberal v čase, za ktorý mi nepatrila.

V konaní Sociálnej poisťovne došlo aj k procesnému pochybeniu o priznaní dôchodkovej dávky (priznanie starobného dôchodku) v tom, že Sociálna poisťovňa, ústredie mala zo svojej úradnej povinnosti zistiť skutočný stav veci (t.j. všetko potrebné na objasnenie rozhodujúcich okolností dôležitých pre posúdenie mojej žiadosti). Ak by tak totiž urobila bolo by už v konaní o priznaní starobného dôchodku došlo k zúčtovaniu dávok spätne priznaného starobného dôchodku a vyplatených dávok v nezamestnanosti a tým by k vzniku povinnosti vrátiť túto dávku vôbec nedošlo. Vzhľadom na uvedené nemôžem dôsledky takého procesného pochybenia Sociálnej poisťovne znášať ja.

S úctou